Czech Demographic Society - Société tchèque de démographie
Česká demografická společnost

Zpravodaj České demografické společnosti

55/2012 Členský tisk

World Population Prospect: Revize 2010 a populační vývoj ve světě

V květnu roku 2011 vydala Populační divize Organizace spojených národů dvacátou druhou revizi populačních odhadů a projekcí do roku 2100, která vychází z vývoje a struktury populace světa, regionů a států v období 1950–2010. Revize 2010 se od předchozí revize 2008 neodlišuje jen novými daty, která byla využita pro zpřesnění a propočet odhadů, ale i metodologií výpočtu projekcí. Zatímco projekce 2008 byly založeny především na kohortně-komponentní metodě, nové projekce mají stochastický charakter.

Výpočet každého populačního odhadu nebo projekce se skládá ze dvou odlišných fází. V prvním kroku se shromáždí data a poznatky o populačním vývoji jednotlivých zemí. Vychází se z nejnovějších sčítání, populačních šetření, pohybu obyvatelstva, populačních registrů a jiných datových zdrojů, které poskytují informace o dané populaci. K tomu se připojí revidovaná retrospektiva od roku 1950. V druhém kroku se nejprve formulují předpoklady uvažovaného vývoje plodnosti, úmrtnosti a mezinárodní migrace, poté se zvolí metody výpočtu a následuje vlastní výpočet projekce. Výchozí rok projekcí pro aktuální revizi byl rok 2010 a horizontem rok 2100. World Population Prospect obsahuje celkem osm variant, ve kterých jsou různé kombinace předpokládaného vývoje plodnosti, úmrtnosti a mezinárodní migrace. Pět z nich se liší pouze variantním vývojem plodnosti *(Tabulka 1)*.

Právě předpokládaným vývojem **plodnosti** se nová revize výrazně odlišuje od revize 2008. Revize 2008 ve střední variantě předpokládala, že země, kde stále probíhá demografický přechod, tj. v nichž se úroveň plodnosti snižuje z vysokých hodnot k nízkým, budou konvergovat k úhrnné plodnosti 1,85 dítěte na ženu bez ohledu na výchozí úroveň. Tento pokles byl vyjádřen modely využívajícími dvojitou-logistickou funkci určenou šesti deterministickými parametry. Pro zemi, kde úroveň plodnosti byla pod hranicí prosté reprodukce, byl model změn plodnosti jednodušší, nicméně také předpokládal postupnou konvergenci úhrnné plodnosti k hodnotě 1,85 dítěte na ženu. Ukázalo se, že tento předpoklad úrovně úhrnné plodnosti shodné pro všechny země je nerealistický a stal se terčem kritiky. Revize 2010 tak vychází z pravděpodobnostního přístupu k projektování vývoje úhrnné plodnosti. Pro země, u kterých se očekává snižování úrovně z vysokých hodnot plodnosti k nízkým, je tempo poklesu úhrnné plodnosti rozloženo na dvě složky: na systematický pokles a na náhodnou složku. Přitom je systematický pokles modelován s využitím dvojité-logistické funkce jako funkce dané úrovně plodnosti. Parametry funkce jsou odhadnuty na základě bayesovského hierarchického modelu, který vede ke specifickému rozložení poklesu plodnosti pro každou zemi. Zohledněn je tak nejen minulý vývoj úhrnné plodnosti v dané zemi, ale i nejistota ohledně jejího budoucího poklesu vycházející ze zkušeností zemí, kde pokles plodnosti je již zdokumentován. U zemí s ukončeným demografickým přechodem, kde je plodnost často pod úrovní prosté reprodukce, se předpokládá, že zde bude úhrnná plodnost konvergovat a kolísat kolem hodnoty 2,1 dítěte na ženu. Pro modelování této situace je využito autoregresního modelu prvního řádu. Ve srovnání se střední variantou projekce jsou u variant vysoké a nízké úrovně plodnosti předpoklady jednoduché. Obě totiž předpokládají, že plodnost bude od 2020–2025 o 0,5 dítěte na ženu vyšší nebo nižší než ve střední variantě projekce plodnosti. U konstantní varianty se předpokládá zachování úrovně plodnosti z období 2005–2010 v dané zemi pro celé projekční období. V poslední variantě prosté reprodukce se pro danou zemi bere v úvahu takový vývoj plodnosti, který od počátku období 2010–2015 odpovídá čisté míře reprodukce rovné jedné.

Pokračování na s. 2

Uvnitř tohoto vydání:

World Population Prospects: Revize 2010 a populační vývoj ve světě 1—4

Registrované partnerství ve Francii 5—7

Evropská škola demografie pro doktorandy (EDSD) 7

Podíl narozených mimo manželství v okresech České republiky v roce 2010 8

Informace o nové publikaci... 8

Diskusní večery České demografické společnosti 8

World Population Prospect: Revize 2010 a populační vývoj ve světě (pokračování)

Pokud jde o **vývoj úmrtnosti**, uvažují se dva možné scénáře: normální úmrtnosti a konstantní úmrtnosti. Scénář normální úmrtnosti je založen na modelování změn naděje dožití při narození, přičemž změny v naději dožití při narození jsou tím menší, čím je naděje dožití při narození v dané zemi vyšší. Volba modelu pro určitou zemi závisí na pozorovaných vývojových trendech naděje dožití při narození dle pohlaví v dané zemi. Modely zohledňují i fakt, zda úroveň úmrtnosti je ovlivněna HIV/AIDS. Druhý ze scénářů vývoje úmrtnosti předpokládá zachování úrovně úmrtnosti zaznamenané pro danou zemi v období 2005–2010.

Tak jako u úmrtnosti i u **mezinárodní migrace** se uvažují dva možné scénáře vývoje, normální a nulový. Předpoklad normální migrace je založen na minulých migračních odhadech a migračních politikách jednotlivých zemí a z nich jsou odvozeny přepokládané budoucí migrační toky. Předpokládá se, že tato úroveň zůstane stejná i pro celé období do roku 2050, poté se migrační saldo postupně sníží. V případě nulového scénáře, tak jak sám název napovídá, se mezinárodní migrace nepředpokládá a rovná se nule.

Tabulka 1: Varianty projekcí World Population Prospect: Revize 2010

Varianta projekce	Předpoklady		
	Plodnost	Úmrtnost	Mezinárodní migrace
Nízká plodnost	Nízká	Normální	Normální
Střední plodnost	Střední	Normální	Normální
Vysoká plodnost	Vysoká	Normální	Normální
Konstantní plodnost	Konstantní 2005–2010	Normální	Normální
Prostá reprodukce	Prostá reprodukce	Normální	Normální
Konstantní úmrtnost	Střední	Konstantní 2005–2010	Normální
Konstantní reprodukce	Konstantní 2005–2010	Konstantní 2005–2010	Normální
Nulová migrace	Střední	Normální	Nulová

Zdroj dat: Populační divize Sekce pro ekonomické záležitosti Organizace spojených národů (2011). World Population Prospect: Revize 2010. New York. Organizace spojených národů

Podle **střední varianty** projekce *World Population Prospect: Revize 2010* žilo v roce 2011 na Zemi sedm miliard lidí, přičemž se očekává vzestup o další tři miliardy do konce projekčního období 2100. Největší přírůstek připadne na rozvojové země. Zatímco v Evropě se očekává mírný populační úbytek a v Severní Americe a Asii mírný přírůstek, populace Afriky se má navýšit ze 1,1 miliardy v roce 2011 na 3,6 miliardy v roce 2100 *(Obrázek 1)*. Podíl populace Afriky na světovém obyvatelstvu tak má vzrůst z 15 % na 35 % a podíl Asie klesnout z 60 % na 45 %. Ačkoliv projektovaný přírůstek tří miliard lidí není zanedbatelný, roční míra světového populačního růstu by se měla dle střední varianty projekce snížit z 1,16 % v období 2005–2010 na 0,44 % v 2045–2050 a 0,06 % v období 2095–2100.

Data střední varianty projekce naznačují proces stárnutí světové populace, neboť v důsledku nižší úrovně plodnosti v kombinaci se zlepšujícími se úmrtnostními poměry roste zastoupení vyšších věkových skupin. V roce 2011 činil podíl věkové skupiny 60+ na světové populaci 11,2 % a dle projekce se očekává, že se zvýší na 22 % v roce 2050 a na 30 % v roce 2100. Absolutně tak počet lidí starších šedesáti let vzroste ze 784 milionů v roce 2011 na 2 miliardy v roce 2050 a 2,8 miliardy v roce 2100. Průměrné roční tempo růstu osob ve věku 60+ odpovídá v období 2011–2050 hodnotě 2,44 %, ale v období 2050–2100 se již toto tempo zpomalí na přibližně 0,6 %. Ještě rychleji poroste zastoupení osob starších osmdesáti let. Odhaduje se, že v letech 2011–2050 bude činit průměrná roční míra růstu 3,35 % a v období 2050–2100 se také zpomalí a bude přibližně 1,35 %. Absolutně to znamená, že počet lidí ve věkové skupině 80+ vzroste ze 109 milionů v roce 2011 na 402 miliony v roce 2050 a 792 miliony v roce 2100, což odpovídá podílům 2 %, 4 % a 9 % světové populace. Z regionálního pohledu je v současnosti proces populačního stárnutí méně rozvinut v Africe, Asii, Latinské Americe a Karibiku, kde podíly osob starších šedesáti let jsou menší nebo rovny 10 %. Nicméně i tam se stárnutí populace očekává a bude rychlejší. Například pro Afriku střední varianta projekce předpokládá nárůst podílu osob 60+ z 6 % v roce 2011 na 10 % v roce 2050 a 30 % v roce 2100.

Růst počtu obyvatel světa, jak ho představuje revize 2010, významně závisí na **budoucím vývoji plodnosti**. Podle střední varianty projekce by úhrnná plodnost klesala z průměrné hodnoty 2,52 dítěte na ženu z období 2005–2010 na hodnotu 2,17 v letech 2045–2050 a 2,03 v letech 2095–2100. Kdyby úroveň plodnosti byla o 0,5 dítěte na ženu vyšší, než předpokládá střední varianta, pak by světová populace čítala 10,6 miliard lidí již v roce 2050 a 15,8 miliard lidí v roce 2100. V opačném případě, kdyby úhrnná plodnost byla o 0,5 dítěte na ženu nižší než ve střední variantě, pak by světová populace dosáhla v roce 2050 počtu 8,1 miliardy lidí a poté by klesla na 6,2 miliardy lidí v roce 2100.

Obrázek 1: Vývoj počtu obyvatel světa dle regionů, 1950–2100 (střední varianta)

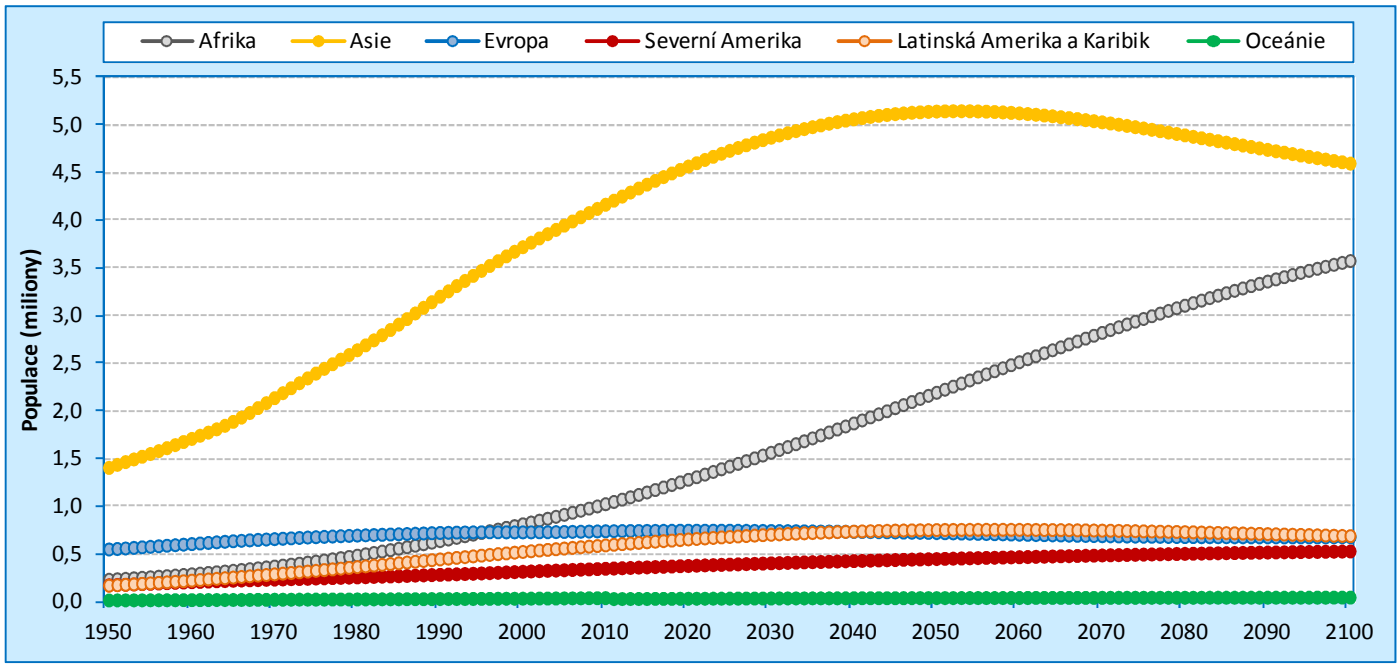

Zdroj dat: Populační divize Sekce pro ekonomické záležitosti Organizace spojených národů (2011). World Population Prospect: Revize 2010.

Z uvedených hodnot vyplývá neodvratitelnost růstu světové populace do roku 2050 bez ohledu na rychlost poklesu plodnosti. Nicméně hodnoty úhrnné plodnosti se výrazně liší dle regionů *(Tabulka 2)*. Zatímco v Africe byla úhrnná plodnost v období 2005–2010 vysoce nad hranicí prosté reprodukce, v Evropě byla pod hranicí 2,1 dítěte na ženu. Přitom ale v dlouhém období s horizontem 2100 se v daných regionech uvažuje, že i ve střední variantě se úhrnná plodnost bude blížit hodnotě 2,1 dítěte na ženu.

Tabulka 2: Uvažovaná úhrnná plodnost dle regionů a varianty projekce, vybraná období

Region	Úhrnná plodnost v období			Varianta projekce					
				2045–2050			2095–2100		
	1970–1975	1990–1995	2005–2010	Nízká	Střední	Vysoká	Nízká	Střední	Vysoká
Afrika	6,67	5,62	4,46	2,42	2,89	3,37	1,65	2,13	2,62
Asie	5,00	2,97	2,28	1,39	1,88	2,37	1,43	1,93	2,43
Evropa	2,17	1,57	1,53	1,41	1,91	2,41	1,56	2,06	2,56
Latinská Amerika a Karibik	5,02	3,02	2,30	1,29	1,79	2,28	1,43	1,93	2,43
Severní Amerika	2,05	1,96	2,03	1,57	2,07	2,57	1,59	2,09	2,59
Oceánie	3,30	2,49	2,49	1,72	2,21	2,71	1,52	2,02	2,52

Zdroj dat: Populační divize Sekce pro ekonomické záležitosti Organizace spojených národů (2011). World Population Prospect: Revize 2010. New York. Organizace spojených národů

Projekce vývoje úmrtnosti revize 2010 předpokládá zlepšení úmrtnostních poměrů ve světě a růst naděje dožití při narození bez ohledu na pohlaví z 68 let v období 2005–2010 na 76 let pro roky 2045–2050 a 81 let pro roky 2095–2100. Stabilní růst naděje dožití při narození je projektován pro všechny regiony světa: Afriku, Asii, Evropu, Latinskou Ameriku a Karibik, Severní Ameriku a Oceánii *(Obrázek 2)*. Ačkoliv zlepšení úmrtnostních poměrů se očekává i v Africe, hodnoty naděje dožití při narození tam budou dle revize 2010 ve srovnání s ostatními regiony nejnižší. Úmrtnost v Africe je totiž ovlivněna nejen epidemií HIV/AIDS, ale i válečnými konflikty, ekonomickou stagnací a opětovným výskytem nemocí jako tuberkulóza a malárie. Nejvyšší hodnoty střední délky života při narození přesahující 85 let jsou projektovány pro Evropu, Severní Ameriku a Oceánii.

Pokračování na s. 4

World Population Prospect: Revize 2010 a populační vývoj ve světě (pokračování)

Komponentou projekcí World Population Prospect, která se jen velmi těžko měří a odhaduje v důsledku velké variability dostupnosti a kvality dat, je mezinárodní migrace. **Projekce mezinárodní migrace** v revizi 2010 uvádí jako hlavní příjemce migrantů pro období 2010–2050 Spojené státy americké (v průměru 924 tisíc přistěhovalců za rok), Kanadu (v průměru 183 tisíc přistěhovalců za rok), Španělsko (v průměru 163 tisíc přistěhovalců za rok), Itálii (v průměru 144 tisíc přistěhovalců za rok) a Spojené království (v průměru 143 tisíc přistěhovalců za rok), přičemž za zdrojové země migrantů jsou označeny Čína (v průměru 357 tisíc vystěhovalých za rok), Indie (v průměru 241 tisíc vystěhovalých za rok), Mexiko (v průměru 210 tisíc vystěhovalých za rok), Pákistán (v průměru 194 tisíc vystěhovalých za rok) a Indonésie (v průměru 153 tisíc vystěhovalých za rok).

Obrázek 2: Naděje dožití při narození dle regionů světa, 1950–2100 (střední varianta)

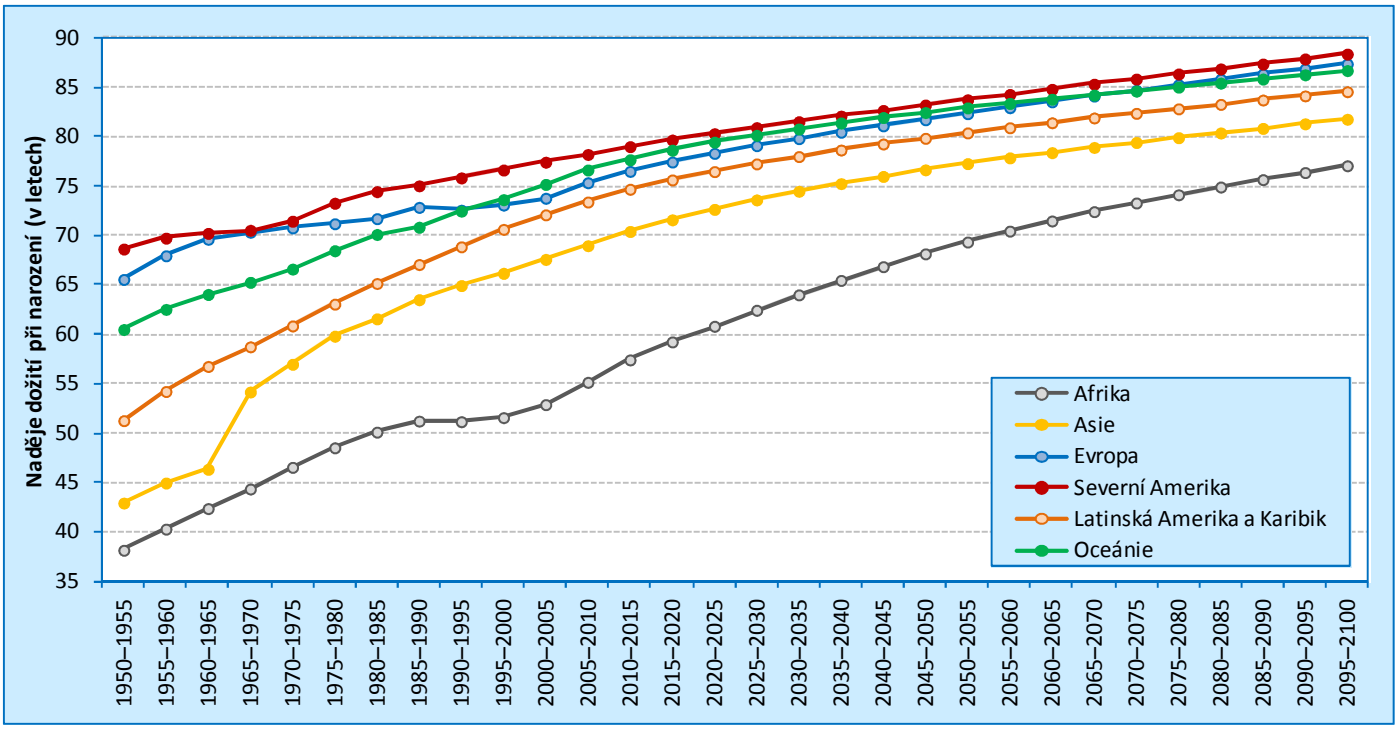

Zdroj dat: Populační divize Sekce pro ekonomické záležitosti Organizace spojených národů (2011). World Population Prospect: Revize 2010.

Obrázek 3: WWW stránky World Population Prospect: Revize 2010
http://esa.un.org/wpp/unpp/panel_population.htm

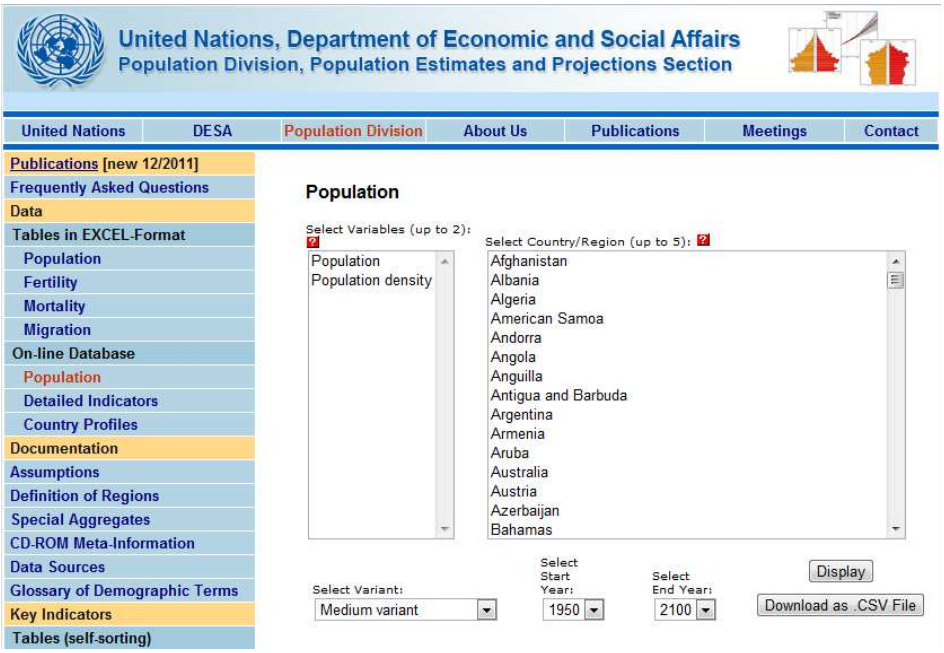

V předloženém příspěvku jsou představeny pouze základní charakteristiky dvacáté druhé revize World Population Prospect a její hlavní výstupy vztahující se k světovému populačnímu vývoji. Nakolik jsou předpoklady a výstupy této revize blízké realitě, ukáže jen čas, nicméně i tak lze projekce Organizace spojených národů považovat za užitečný vhled do metodologie projektování a do možného budoucího populačního vývoje nejen ve světě, ale i v jednotlivých zemích.

Olga Sivková

Registrované partnerství ve Francii

Ve Francii byl zákon o registrovaném partnerství, tzv. Občanský pakt solidarity (le pacte civil de solidarité, zkráceně pacs) přijat dne 15.11.1999. Tento zákon byl novelizován v roce 2005 za účelem sjednocení zdanění osob v registrovaném partnerství k těm, které žijí v legálním manželství. Občanský pakt solidarity je smlouvou, kterou mohou uzavřít za určitých podmínek dvě zletilé osoby stejného i opačného pohlaví. Tato smlouva umožňuje společné vlastnictví, společné zdanění a daňově zvýhodněné dědické řízení. Připomeňme, že v České republice byl institut registrovaného partnerství přijat zákonem č. 115/2006 Sb. s účinností od 1.7.2006 a vztahuje se pouze na osoby stejného pohlaví, které splňují zákonné podmínky.

Ve Franci lze uzavřít registrované partnerství za následujících podmínek:

- Partnerství se uzavírá pouze podpisem smlouvy obou stran u notáře. Smlouva je notářem zaregistrována u soudu v místě bydliště obou partnerů. Registrace je zdarma.
- Nelze uzavřít registrované partnerství mezi předky a potomky (rodiče, děti, prarodiče); v přímé linii (tchyně a zeť, tchán a snacha); mezi příbuznými do 3. stupně (bratři, sestry, strýcové, tety, neteře, synovci).
- Nelze uzavřít registrované partnerství mezi osobou vdanou/ženatou nebo již registrovanou (jednalo by se o bigamii), včetně již existujícího uzavření nějaké formy partnerství v zahraničí.
- Nelze uzavřít registrované partnerství s nezletilou nebo nesvéprávnou osobou.
- Smlouvu mohou ve Francii uzavřít i cizinci (jeden nebo oba). Nevyplývá z ní výhoda pro získání francouzského občanství.

Obrázek použit z: *http://www.nestrezena.cz*

Pakt uzavřený mezi občanem České republice a občanem Francie je možné zapsat do zvláštní matriky v Brně.

Partnerstvím se nemění jména partnerů a nelze používat jméno druhého partnera. Partneři mají vzájemná práva a povinnosti. V případě nemoci či nouze, respektive nezaměstnanosti, mají vůči sobě povinnost vzájemné pomoci včetně materiální podpory. Pomoc je úměrná možnostem partnera, pokud ve smlouvě nebylo stanoveno jinak. Partneři se společně podílejí na placení dluhů vzniklých během společného partnerství, neplatí to však v případě nepřiměřených výdajů jednoho partnera. Dluhy vzniklé před uzavřením partnerství si každý splácí sám. Majetek získaný před uzavřením partnerství se nedělí. Majetek získaný během partnerství se dělí rovným dílem, jestliže není prokázáno, že ho získal jeden partner ze svých prostředků. Partneři si mohou stanovit majetkové podmínky při uzavírání smlouvy o partnerství, respektive mají možnost ji později modifikovat. Majetek získaný darováním nebo dědictvím zůstává pouze jednomu z partnerů.

Jestliže jeden z partnerů má nájemní smlouvu na byt, v případě úmrtí přechází na jeho partnera. Jestliže jeden z partnerů je vlastníkem bytu, v případě úmrtí má jeho partner právo používat tento byt včetně jeho zařízení v době trvání jednoho roku. Jestliže jeden z partnerů není pojištěn, má právo pojištění druhého partnera v rámci zákona využít (týká se nemocenského pojištění, mateřské dovolené, pojištění v případě úmrtí). Za určitých podmínek má nárok na důchod po partnerovi. V dědickém řízení týkajícím se majetku má partner přednost před potomky, respektive dalšími příbuznými. Po uzavření partnerství se ztrácí nárok na rodinný přídavek (ASF l'allocation de soutien familial) a na vdovský přídavek (l' allocation de veuvage). V případě úmrtí partnera má druhý partner právo na dva dny placené dovolené. V případě čerpání dovolené má právo si ji vybírat ve stejnou dobu jako partner. Má nárok na 5 dnů neplaceného volna v případě uzavírání partnerství a na 3 dny neplaceného volna v případě nemoci nebo úmrtí partnera.

Děti narozené osobám, které uzavřely občanský pakt solidarity, jsou pokládány za narozené mimo manželství. Otcovství může a nemusí být otcem přiznáno.

Partnerství zaniká společným prohlášením partnerů nebo uzavřením sňatku.

V roce 2010 bylo ve Francii uzavřeno 203 882 partnerství, z toho 194 807 osobami opačného pohlaví, 5 169 mezi muži a 3 904 mezi ženami (2 neudáno pohlaví). Sňatků se uzavírá ve Francii pouze o málo více, protože v roce 2010 připadaly na tři uzavřená registrovaná partnerství čtyři sňatky. Celkový počet osob v registrovaném partnerství přesahoval k 1.1.2010 jeden milion a činil přesně 1 006 394 osob. Podrobněji strukturovaná data o osobách v registrovaném partnerství jsou publikována k 1.1.2009 a z nich vyplývá, že z celkového počtu 743 295 osob v registrovaném partnerství žilo ve společné domácnosti osob opačného pohlaví 91,4 % osob, 6,0 % osob v domácnosti stejného pohlaví a 2,6 % registrovaných osob nesdílelo společnou domácnost.

Pokračování na s. 6

Registrované partnerství ve Francii (pokračování)

I když stále stoupá počet osob, které uzavírají občanský pakt solidarity, z hlediska rodinného stavu není jejich podíl zatím významný. Největší zastoupení (6–7 %) osob v registrovaném partnerství je ve věku 27–28 let (*Obrázek 1*).

Obrázek 1: Struktura osob podle rodinného stavu ve Francii k 1. 1. 2009

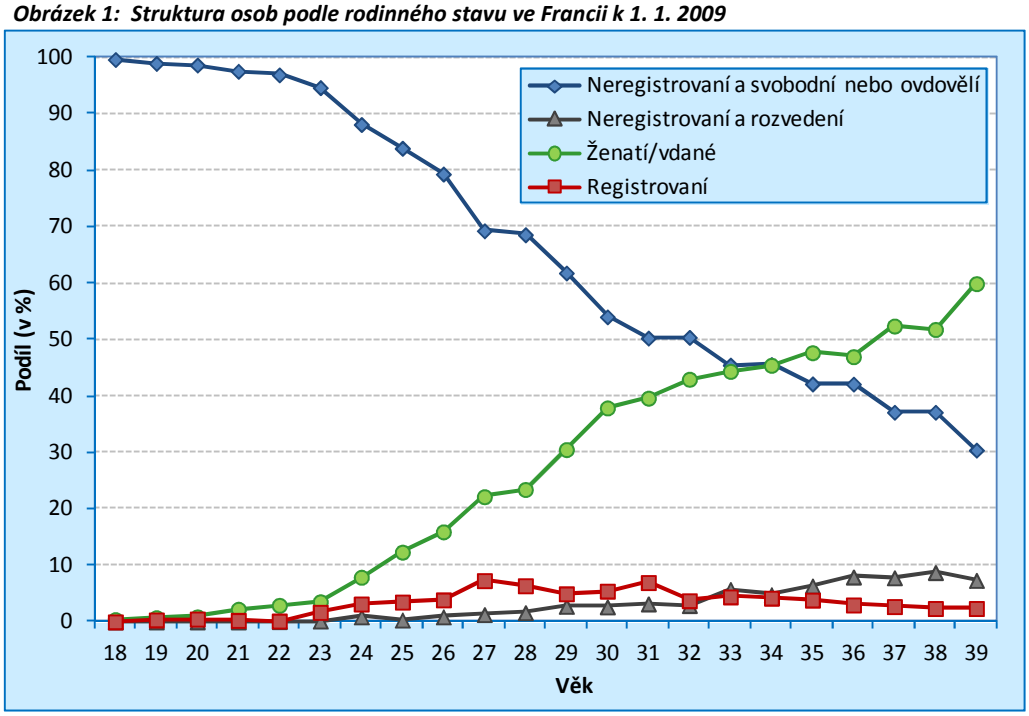

Osoby ve věku 18–39 let žijící ve Francii v registrovaném partnerství jsou častěji bezdětné (46 %) oproti ženatým/vdaným osobám , které mají nejčastěji dvě děti (42 %). Bezdětné osoby ve věku 18–39 let žijící v manželství představují pouze 15 %. Lze však také uvažovat o tom, že v případě narození dalšího dítěte registrované osoby preferují ukončit partnerství a následně uzavřít sňatek, možná i v souvislosti s automatickým otcovstvím k dítěti narozenému v manželství. Registrované osoby opačného pohlaví mají také omezenější přístup (musí prokázat alespoň dva roky společného soužití) v případě žádostí o asistovanou reprodukci oproti ženatým/vdaným. Největší podíl bezdětných ve věku 18–39 let lze samozřejmě nalézt mezi svobodnými, respektive ovdovělými, kteří nejsou registrováni. U nich bezdětnost dosahovala až 67 % *(Obrázek 2)*.

Obrázek 2: Struktura osob ve věku 18–39 let podle počtu dětí a rodinného stavu ve Francii k 1.1.2009

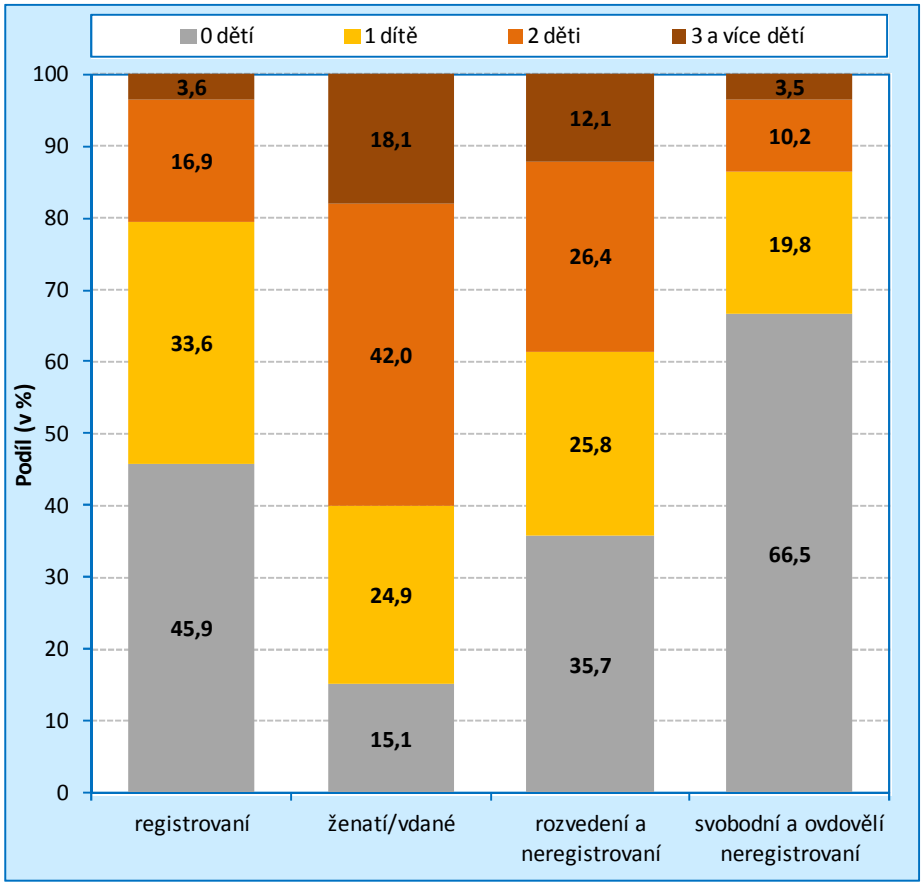

Registrované partnerství uzavírají především osoby s francouzským občanstvím. K 1.1. 2009 to bylo 96 % ze všech registrovaných. V případě osob ženatých/vdaných činil podíl osob s francouzským občanstvím pouze 78 %. Nižší podíl cizinců vstupujících do registrovaného partnerství zřejmě souvisí se skutečností, že tento institut nepomáhá k rychlejšímu získání francouzského občanství.

Z hlediska zaměstnání *(Tabulka 1)* žily k 1.1. 2009 nejčastěji v registrovaném partnerství (ve věku 18–39 let) osoby vykonávající povolání střední úrovně (31 %), odborní a vedoucí pracovníci (26 %) a zaměstnanci (24 %). Naopak nejméně často využívaly institut registrovaného partnerství zemědělci, řemeslníci a obchodníci (2 %) a dělníci (12 %). Uvedené rozdíly souvisejí především s dosaženým vzděláním. Registrované partnerství je častější především u osob s vyšším vzděláním. Ve stejném věku a při stejném počtu dětí žije osoba s vysokoškolským vzděláním 5x častěji v registrovaném partnerství oproti osobě bez vysokoškolského

Tabulka 1: Struktura osob v % ve věku 18–39 let podle typu zaměstnání a rodinného stavu ve Francii k 1. 1. 2009

Rodinný stav	Socioprofesní kategorie					
	Zemědělci, řemeslníci, obchodníci	Odborní a vedoucí pracovníci	Povolání střední úrovně	Zaměstnanci	Dělníci	Neaktivní
registrovaní	1,7	25,9	30,9	23,8	11,6	6,1
ženatí/vdané	6,1	15,1	21,8	25,3	17,4	14,3
rozvedení a neregistrovaní	5,6	8,6	22,5	31,2	21,3	10,9
svobodní a ovdovělí neregistrovaní	2,6	7,7	16,8	21,3	20,1	31,5

Vysvětlivka: řádkový součet = 100.

V regionálním pohledu jsou nejčastěji registrovaná partnerství uzavírána na jihozápadě Francie nikoliv v Paříži a regionu kolem ní.

Zdroje informací:
http://www.insee.fr/fr/themes/document.asp?reg_id=0&ref_id=ip1336#inter2
http://www.ined.fr/fr/pop_chiffres/france/mariages_divorces_pacs/pacs/
http://vosdroits.service-public.fr

Jitka Rychtaříková

Evropská škola demografie pro doktorandy (EDSD)

Evropská škola demografie pro doktorandy (The European Doctoral School of Demography) byla založena v roce 2005. Na rozdíl od standardních programů bakalářské až doktorské úrovně se zaměřuje především na studenty demografie v prvním ročníku doktorského studia. Škola vzešla z iniciativy Evropské asociace pro populační studia a v současnosti je podporována sedmi evropskými univerzitami (Amsterdam, Groningen, Lund, Řím, Rostock, Tallinn, Varšava) a pěti vědeckými institucemi (CED/UAB, INED, MPIDR, NIDI, VID)[1]. Mezinárodní podpora školy se odráží i v jejím umístění, které se mění každé dva roky. Zatímco akademické roky 2005/6 a 2006/7 byly pod patronací Institutu Maxe Plancka pro demografický výzkum (MPIDR) v Rostocku, roky 2007/8 a 2008/9 zaštiťoval Národní institut pro demografická studia (INED) v Paříži. Poté škola sídlila na Univerzitě v Lundu a v současnosti je prvním rokem v demografickém centru Autonomní univerzity v Barceloně (CED/UAB).

Program studia EDSD je koncipován na jedenáct měsíců, z toho první dva měsíce jsou věnovány přípravným kurzům matematiky, programování, statistiky a základním demografickým metodám a modelům, které trvale zajišťuje Institut Maxe Plancka. Teprve potom se výuka přesune na příslušnou univerzitu. Ačkoli je EDSD evropskou institucí, přednášející i studenti mohou být i odjinud. Každý rok je přijato cca 18 studentů z celého světa na základě výběrového řízení. Přihláška se skládá z životopisu, motivačního dopisu, doporučujícího dopisu, z kopií všech diplomů uchazeče získaných bakalářským a magisterským studiem demografie nebo příbuzného oboru včetně jejich dodatků s výsledky studia. Jestliže uchazeč nepochází z anglicky mluvící země, předložené dokumenty by měly prokázat jeho schopnost studovat v angličtině. Mezinárodní certifikát z angličtiny je nepochybně výhodou, ale není nutnou podmínkou. EDSD nemá žádné školné, stipendia poskytují přidružené instituce, které zajišťují školu i výuku.

Záběr studia EDSD je široký. Studenti absolvují sedm kurzů: *Teorie demografického chování a vývoje, Statistická demografie, Populační data, Modelování, simulace a prognózování, Důsledky populačního vývoje, Matematická demografie* a kurz zaměřený na *závěrečný projekt*, zohledňující specializaci a téma doktorské práce studenta. Každý kurz vyučuje několik specialistů. EDSD nemá zkouškové období tak, jak jej známe z českého prostředí. Znalosti studentů se ověřují každý týden příslušným vyučujícím. Absolvování EDSD je podmíněno nejen splněním požadavků jednotlivých kurzů, ale i úspěšnou obhajobou závěrečného projektu.

Ačkoliv je studium na EDSD spojeno s řadou povinností, poskytuje i možnost seznámit se s demografy různých specializací a destinací, poznat svět za hranicemi České republiky a navázat přátelství, která nejsou nutně omezena dobou trvání školy. EDSD je tak zkušenost, která se nikdy neztratí. Závěrem je snad nutné jen dodat, že pro akademický rok 2012/13 jsou žádosti přijímány do 15. 4. 2012.

Olga Sivková

[1] The Centre for Demographic Studies at Autonomous University of Barcelona (CED/UAB), The National Institute for Demographic Studies (INED), The Max Planck Institute for Demographic Research (MPIDR), The Netherlands Interdisciplinary Demographic Institute (NIDI), The Vienna Institute of Demography (VID).

Podíl narozených mimo manželství v okresech České republiky v roce 2010

V roce 2010 si ukazatel podílu narozených dětí mimo manželství zachoval shodný regionální obraz jako v předchozích letech.

Na jedné straně se vyčleňují regiony především severozápadního pohraničí, kde více než polovina dětí se narodí nevdaným matkám (nejvíce 65 % v okrese Sokolov).

Naopak, mezi okresy s nejnižší hodnotou tohoto ukazatele patří oblast v zázemí Prahy a okresy sousedící se Slovenskem. Nejnižší hodnotu však vykazoval v roce 2010 okres Žďár nad Sázavou, kde se narodilo mimo manželství 27,5 % dětí.

Jitka Rychtaříková — Luděk Šídlo

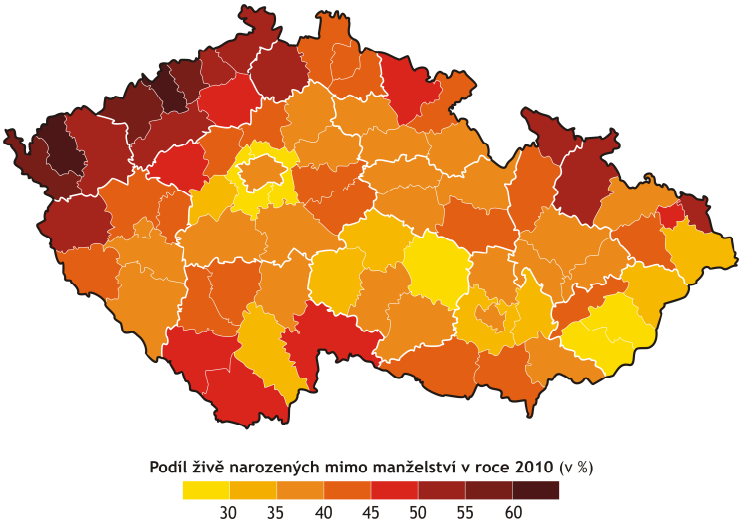

Informace o nové publikaci...

Kdo je kdo v české sociologii a příbuzných oborech
Autoři: Nešpor Zdeněk R. a Kopecká Anna (eds.)

Kdo je kdo v české sociologii a příbuzných oborech je vůbec první oborovou encyklopedií žijících osobností české sociologie, demografie, sociální antropologie, sociální ekologie, sociální filosofie...
Počet stran: 362, **Vazba**: vázaná
Vydání: první **Datum vydání**: 12/2011
ISBN: 978-80-7419-051-3

Informace převzaty z: http://www.slon-knihy.cz/eshop.php?sel=1

Pozvánka na diskusní večery České demografické společnosti

Diskusní večery České demografické společnosti, které se konají **v posluchárně Z1 Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy, Albertov 6, Praha 2**, 2. patro (lze použít výtah) v 16.30 hodin – vždy ve středu. V průběhu měsíců květen–září se diskusní večery nekonají z organizačních důvodů. Na první pololetí roku 2012 jsou naplánovány tyto přednášky:

18. ledna 2012 – **Rodina v populační ekonomii**
(***RNDr. Olga Sivková, Ph.D.***, *KDGD Přírodovědecká fakulta UK v Praze)*

15. února 2012 – **Generations and Gender Survey: Vybrané výstupy**
(***Prof. RNDr. Jitka Rychtaříková, CSc. a kol.***)

21. března 2012 – **Reprodukční strategie cizinců na území ČR. (Jak se o nich dozvídáme? A co jsme zatím zjistili!)**
(***Mgr. Michaela Vojtková*** *, SOÚ AV ČR, v.v.i.)*

18. dubna 2012 – **Interrupce v České republice: zápas o ženská těla**
(***PhDr. Radka Dudová, Ph.D.*** *, SOÚ AV ČR, v.v.i.)*

Máte-li zájem o zveřejnění informace o publikaci, která Vás zaujala, o semináři nebo konferenci, které připravujete, zašlete ji na adresu Společnosti. Zařadíme ji do dalšího čísla Zpravodaje, případně na internetové stránky Společnosti, jež se nalézají na adrese http://www.natur.cuni.cz/cds. Zpravodaj můžete dostávat e-mailem; stačí sdělit adresu sekretářce společnosti na adresu demodept@natur.cuni.cz.

Zpravodaj České demografické společnosti
Vydává Hlavní výbor České demografické společnosti, Albertov 6, 128 43 Praha 2 (demodept@natur.cuni.cz).

Redakční příprava a zabezpečení. Hlavní výbor ČDS
Odpovědná redaktorka čísla 55/2012: Ludmila Fialová; technická redakce: Luděk Šídlo

Neprodejné; vychází 3x ročně.

ISSN 1213-7480